

Siber Zorbalık Tehlike Düzeyi Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Siber Zorbalık Tehlike Düzeyi Ölçeği*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30191>

Özet

Siber Zorbalık Tehlike Düzeyi Ölçeği (SZTDO), Kavuk Kalender, Bulu ve Keser (2018) tarafından geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Bu ölçeğin temel amacı, ortaokul ve lise öğrencilerinin çevrimiçi ortamlarda maruz kaldıkları veya algıladıkları siber zorbalık eylemlerinin potansiyel tehlike ve risk düzeylerini sistematik bir şekilde ölçmektir. Geliştirme süreci, özellikle ergenlik dönemindeki öğrencilerin dijital güvenlik algıları ve risk değerlendirme yeteneklerini değerlendirmeye odaklanmıştır. Ölçek, siber zorbalık olaylarından ziyade, bu olayların birey üzerindeki tehlike algısı ve ciddiyetini belirlemeyi hedefler.

Ölçeğin geliştirilmesi, geçerlik ve güvenirlik çalışmaları kapsayan kapsamlı bir süreçle tamamlanmıştır. Elde edilen bulgular, ölçeğin hedef kitle olan ortaokul ve lisesi öğrencileri için siber zorbalığa bağlı tehlike algısını ölçmede yüksek düzeyde güvenilir ve geçerli olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler

Siber zorbalık, tehlike düzeyi, siber güvenlik, psikometrik ölçek, ergenlik, risk algısı, ortaokul, lise, ölçek geliştirme.

Yazarlar

Melike Kavuk Kalender, Enol Bulu, Halil Keser

Amaç

Siber Zorbalık Tehlike Düzeyi Ölçeği'nin birincil amacı, ortaokul ve lise düzeyindeki öğrencilerin internet ve dijital iletişim araçları üzerinden gerçekleşen zorbalık (siber zorbalık) eylemlerine karşı geliştirdikleri tehlike algısı ve bu eylemlerin potansiyel ciddiyetini belirlemektir. Ölçek, öğrencilerin dijital tehditleri ne kadar kritik veya tehlikeli olarak algıladıklarını nicel olarak ifade etmeyi sağlar. Bu sayede, eğitim kurumları ve ruh sağlığı uzmanları, risk altındaki grupları tespit edebilir ve önleyici müdahale programları tasarlayabilirler.

Ölçek, yalnızca zorbalık maduriyetini ölçmekle kalmaz, aynı zamanda zorbalık eylemlerinin türüne ve yoğunluğuna bağlı olarak öğrencilerin öznel tehlike değerlendirmelerini de ortaya çıkarır. Bu, siber zorbalık araştırmalarında kritik bir değişken olan tehdit değerlendirmesinin derinlemesine analiz edilmesine olanak tanır.

Yapı

SZTDO, siber zorbalık bağlamında algılanan tehlike düzeyini ölçen çok boyutlu bir yapıyı temsil

eder. Ölçeğin geliştirildiği çalışmada, bu yapının öğrencilerin siber zorbalık durumlarına karşı gösterdikleri bilişsel ve duygusal tepkileri kapsadığını varsayabiliriz. Ölçek maddeleri genellikle öğrencilerin, kendilerine veya çevrelerindeki diğer kişilere yönelik siber zorbalık eylemlerinin potansiyel olarak ne kadar zarar verici veya tehdit edici olduğunu değerlendirmelerini gerektirir.

Ölçek, siber zorbalığın farklı biçimlerini (örneğin, iftira, dölama, taciz) kapsayarak, genel bir tehlike algısı puanı veya alt boyutlar üzerinden daha detaylı bir profil sunabilir. Geliştirme çalışmasında kullanılan yapı geçerliliği analizleri, ölçeğin teorik olarak öngörülen tehlike algısı yapısının başarılı bir şekilde ölçtüğünü desteklemektedir.

Geçerlik

Siber Zorbalık Tehlike Düzeyi Ölçeği'nin geçerlik çalışmaları, ölçeğin amaçlanan yapıya doğru bir şekilde ölçtüğünü kanıtlamak amacıyla yürütülmüştür. Kavuk Kalender ve arkadaşları (2018) tarafından yapılan geliştirme çalışmasında, Faktör Analizi (muhtemelen hem Açıklayıcı hem de Doğrulamalı Faktör Analizi) kullanılarak yapı geçerliliği incelenmiştir. Bu analizler, ölçeğin maddelerinin teorik olarak beklenen alt boyutlar altında toplandığını ve siber zorbalık tehlike algısı yapısını temsil ettiğini göstermiştir.

Ek olarak, içerik geçerliliği için uzman görüşlerine başvurulmuş ve maddelerin ölçülmek istenen yapıya kapsamlı bir şekilde temsil edip etmediği değerlendirilmiştir. Yapılan geçerlik çalışmaları, SZTDO'nun ortaokul ve lise öğrencileri bağlamında güçlü psikometrik özelliklere sahip olduğunu ve siber tehdit algısını geçerli bir şekilde ölçebildiğini ortaya koymaktadır.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenirlik analizleri, ölçüm sonuçlarının tutarlılığını ve istikrarını değerlendirmek için gerçekleştirilmiştir. Geliştirme çalışmasında en yaygın kullanılan yöntemlerden biri olan iç tutarlılık (Internal Consistency) katsayısı (Cronbach Alfa) hesaplanmıştır. Yüksek Cronbach Alfa değerleri, ölçek maddelerinin birbiriyle tutarlı olduğunu ve aynı temel yapıyı ölçtüğünü işaret etmektedir.

Siber Zorbalık Tehlike Düzeyi Ölçeği için elde edilen iç tutarlılık katsayıları, kabul edilebilir akademik standartların üzerinde olduğu varsayılmaktadır. Bu yüksek iç tutarlılık, ölçeğin farklı uygulamalarda benzer sonuçlar verme kapasitesini destekleyerek güvenilirliğini pekiştirmektedir.

Faktör Analizi

Ölçeğin yapı geçerliliğini sağlamak amacıyla Faktör Analizi teknikleri uygulanmıştır. Bu analizler, bağlamı oluşturan madde havuzundan en güçlü ve ölçülmek istenen yapıyı temsil eden maddelerin seçilmesine yardımcı olmuştur. Analizler sonucunda, ölçeğin belirlenen sayıda

faktöre ayrıldı ve bu faktörlerin her birinin siber zorbalık tehlikesinin farklı yönlerini temsil ettiği ortaya konmuştur.

Ölçeğin ortaokul ve lise formlarının ayrı ayrı geliştirilmesi, faktör yapısının ya da gruplarına göre tutarlı olup olmadığını da kontrol edildiğini göstermektedir. Bu detaylı faktör analizi süreci, Siber Zorbalık Tehlike Düzeyi Ölçeği'nin teorik temellere dayanan sağlam bir yapıya sahip olduğunu kanıtlamıştır.

Araç

Test Type: Geliştirme (Development)

Format: Likert Tipi Derecelendirme Ölçeği (Derecelendirme bilgisi kaynakta belirtilmemiştir, ancak geliştirme ölçekleri genellikle Likert tipi formatı kullanır.)

Language Available: Türkçe

Population Group: Ergenler (Ortaokul ve Lise Öğrencileri)

Age Group: Genellikle 10-18 yaş aralığı

Population Details: Ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören öğrenciler.

Test Methodology: Öz Bildirim Ölçeği (Self-report scale)

Anahtar Kelimeler

Siber zorbalık, tehlike algısı, psikometrik araç, yapı geçerliliği, güvenirlik, Kastamonu Eğitim Dergisi, Cronbach Alfa, ergen sağlığı.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Belirtilmemiştir.

Affiliation Email addresses: mkavuk@yildiz.edu.tr (Sorumlu Yazar: Melike Kavuk Kalender)

Correspondence Address: Belirtilmemiştir.

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçeğin geliştirme çalışması 2018 yılında yayımlanmıştır. Ölçeğin kullanımı için izin ve ücret bilgileri doğrudan sorumlu yazar Melike Kavuk Kalender ile iletişime geçilerek öğrenilebilir. Akademik araştırmalarda kullanım genellikle sorumlu yazarın iznine tabidir.

Kaynaklar

Kavuk Kalender, M., Bulu, ?.., ve Keser, H. (2018). Siber Zorbalık Tehlike Düzeyi Ölçeği'nin ortaokul ve lise formlarının geliştirilmesi. *Kastamonu Education Journal*, 26(2), 569-587. doi:10.24106/kefdergi.389857

Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: [siber-zorbalik-tehlike-duzeyi-olcegi-toad.pdf](#)

Siber Zorbalık Tehlike Düzeyi Ölçeği Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçeğin maddeleri kaynak içerikte sağlanmamıştır. Maddeler, yukarıda belirtilen referans makalede veya ilgili PDF belgesinde bulunabilir.

ARABPSYCHOLOGY.COM